

Robert Vannoy , Kutoka Uhamishoni, Hotuba 8A

Yoshua aliendelea na

Mapitio III. Yoshua C. Ushindi wa Kanaani – Yoshua 5-12

Wiki iliyopita tulipokuwa tukiangalia kitabu cha Yoshua, tulipitia III. C., ambayo ni: "Ushindi wa Canaan, Yoshua 5-12." Kisha mwishoni mwa saa tuliangalia shambulio la Ai na Israel kushindwa kwake. Tulihitimisha kwamba sababu ya hilo ni kwa sababu Akani alikuwa amechukua baadhi ya vitu vilivyowekwa wakfu. Akani alipopatikana na kuhukumiwa katika sura ya 8, Israel alipanda Ai tena na wakashinda badala ya kushindwa. Hilo lilisababisha mjadala mrefu kuhusu matokeo ya akiolojia yanayohusiana na eneo linalojulikana kama Ai katika kumbukumbu za kibiblia, na tatizo la utambuzi wa eneo. Utambuzi wa jadi wa Ai ni Et-Tel. Utambuzi wa jadi wa Bethel ulikuwa Beitin. Livingston na wengine wamesema kwamba matatizo ya akiolojia yanayohusiana na Et-Tel yanatokana na utambuzi usio sahihi wa eneo. Wametafuta eneo lingine, ama Khirbet Nisir au Tel El- Makatir. Hili la mwisho linaonekana kuwa na ahadi kubwa zaidi kwa sasa. Hilo pia linahusisha utambuzi upya wa eneo la Bethel, kwani Bethel na Ai zilikuwa karibu sana. Wanahamia Bethel -Bireh. Sitaki kurudi kwenye maelezo ya mjadala huo, lakini hapo ndipo tulipoishia wiki iliyopita.

3. Upyaji wa Agano huko Shekemu – Yoshua 8:30-35 Kwa hivyo tuendelee hadi 3. chini ya C., ambayo ni "Upyaji wa agano la Shekemu: Yoshua 8:30-35." Baada ya ushindi huo mkubwa huko Ai, tunasoma katika mstari wa 30 wa sura ya 8, "Yoshua alijenga juu ya Mount Ebal madhabahu kwa Bwana, Mungu wa Israel... alijenga kulingana na yaliyoandikwa katika kitabu cha torati ya Musa." Kwa kufanya hivi, Yoshua alifuata sheria ya madhabahu inayopatikana katika Kumbukumbu la Torati 27:5, na kuifanya "kwa mawe yasiyochongwa ambayo hayakutumika kwa vyombo vya chuma." Kwa maneno mengine, hakujenga kama madhabahu za Wakanaani.

Sasa nenda chini hadi 8:32: "Huko, mbele ya Waisraeli, Yoshua akaandika sheria ya Musa juu ya mawe, aliyoiandika. Israeli wote, wageni na wenyeji, pamoja na wazee

wao, maafisa na waamuzi, walikuwa wamesimama pande zote mbili za sanduku la agano la BWANA, wakiwaelekea wale waliolibeba—makuhani, ambao walikuwa Walawi. Nusu ya watu walisimama mbele ya sanduku la agano. Mount Gerizimna nusu yao mbele ya kusanyiko lote Mount Ebal, kama Musa, mtumishi wa BWANA, alivyoamuru hapo awali .” Kisha unasoma katika mstari wa 34, “Baadaye, YOSHUA alisoma maneno yote ya torati—baraka na laana—kama ilivyoandikwa katika kitabu cha torati. Hakuna neno hata moja katika yote alivyoamuru Musa ambalo YOSHUA hakulisoma mbele ya kusanyiko lote la kusanyiko Israel, ikiwa ni pamoja na wanawake na watoto, na wageni waliokaa kati yao.”

Anachofanya YOSHUA hapo ni kufuata maagizo ambayo Musa alikuwa ameyatoa katika tambarare za Yordani Moab, na unakuta maagizo hayo yakirudiwa mara mbili katika kitabu cha Kumbukumbu la Torati. La kwanza liko katika 11:26-29, ambapo Musa anasema, “ BWANA, Mungu wako, atakapokuleta katika nchi unayoingia kuimiliki, ndipo utakapotangaza baraka juu ya Mlima Gerizimu, na laana juu ya Mlima Ebali . ” Kisha mwanzoni mwa Kumbukumbu la Torati 27, Musa anasema katika mstari wa 2, “ Mtakapokuwa mmevuka Jordankuingia katika nchi akupayo BWANA, Mungu wako, simamisha mawe makubwa na kuyapaka plasta; andika juu yake maneno yote ya torati hii.” Kisha mstari wa 4 unasema, “Simamisha mawe haya juu ya Yordani mount Ebal.” Mstari wa 5 unasema, “Mjengee BWANA, Mungu wako, madhabahu huko.” Kwa hivyo unaona, YOSHUA sasa anatekeleza maagizo hayo. Mara tu baada ya kuichukua Jerichona kuichukua Ai, wanaenda Ebali na Gerizimu na kufanya kama Musa alivyoamuru.

Kwa hivyo inaonekana kwangu kwamba baada ya ushindi huo wa awali, Israelni kutambua hali ambazo wangepaswa kumiliki nchi: utii kwa masharti ya agano na baraka ikiwa wangetii, lakini laana ikiwa wangetii. Mwanzoni mwa uvamizi wao wa nchi walikumbushwa mambo hayo.

4. Kampeni ya Kusini—YOSHUA 9-10

a. Udanganyifu wa Wagibeoni

Tuendeleo hadi 4. , ambayo ni "Kampeni ya kusini, YOSHUA 9-10." Umesoma

katika mistari michache ya kwanza ya sura ya 9 kwamba Waisraeli walidanganywa kufanya mkataba na baadhi ya wakazi wa nchi hiyo, wakiongozwa na wakazi wa Gibeon. Katika mistari wa 3 unasoma, "Watu wa Gibeoni waliposikia kile Yohua alichowafanyia Jerichona Ai, walitumia ujanja: walikwenda kama wajumbe ambao punda zao walikuwa wamebeba magunia yaliyochakaa na viriba vya divai vya zamani, vilivyopasuka na kushonwa. Wanaume hao walivaa viatu vilivyochakaa na vilivyowekwa viraka miguuni mwao na kuvaa nguo za zamani. Mikate yote ya chakula chao ilikuwa mikavu na yenye ukungu." Walikwenda Israelkambini mwa Mungu huko Gilgali, ambayo ilikuwa kambi yao, na wanasema mwishoni mwa mistari wa 6, "Tumetoka nchi ya mbali, fanyeni mkataba nasi." Mwanzoni Waisraeli walikuwa na shaka na wanapinga: "Labda mnaishi karibu nasi. Tunawezaje kufanya mkataba nanyi?" Wagibeoni wanajibu katika mistari wa 9 kwamba walikuwa wametoka nchi ya mbali sana. Na ukienda kwenye sentensi ya mwisho ya mistari wa 11, wanasema, "Na wazee wetu na wote walioishi katika nchi yetu walituambia, 'Chukueni vyakula kwa ajili ya safari yenu; nendeni mkawalaki na kuwaambia, 'Sisi tu watumishi wenu; fanyeni agano nasi.' Mikate hii yetu ilikuwa moto tulipoipakia nyumbani siku tuliyoondoka kuja kwenu. Lakini sasa angalieni jinsi ilivyo kavu na yenye ukungu."

Katika 9:14 unasoma, "Watu wa Israeli Israelwalikula vyakula vyao lakini hawakuuliza kwa BWANA ." Mistari wa 15 katika NIV unatuambia kwamba walifanya agano la amani nao ili wawaache waishi, na viongozi wa kusanyiko walilithibitisha kwa kiapo. Sasa, lugha hapa ni lugha ya fomula za agano. Utagundua ukirudi hapo kwenye mistari wa 7, hawa Wagibeoni wanasema, "Fanya agano nasi"—hiyo ni kukata agano. Na unaona kwenye mistari wa 8 kwamba wanasema, "sisi ni watumishi wako"; kimsingi hiyo ni kusema, "Sisi ni kibaraka wako." Na kisha tunapofikia mistari wa 15, NIV inasema kwamba "Yohua alifanya agano la amani nao." Hiyo ni fasili, kwa sababu ukiangalia Kiebrania, inasema, "Yohua alifanya agano nao"— *karat berit* . Kisha inasema kwamba alifanya amani nao. Alikata agano—katika NIV linatafsiriwa "agano la amani." Lakini *shalom* , amani, ilipaswa kuwepo kati ya washirika wa agano. Walipaswa kuwa na amani kati yao. Kisha kulikuwa na uthibitisho kwa kiapo ambao ulikuwa wa kawaida katika

kuanzishwa kwa mikataba na maagano. Uliapa kwa kiapo. Tumezungumzia kuhusu agano la kibiblia—lililoapa Israel katika agano la Sinai, na Mungu akaapa katika agano la ahadi na Ibrahimu.

Lakini kisha 9:16 inatuambia kwamba siku tatu baada ya kufanya agano na Wagibeoni, Waisraeli waligundua kwamba walikuwa majirani wanaoishi miongoni mwao. Wakanaani walikuwa wamedanganya Israel kuidhinisha agano hili kwa jina la Yahweh. Angalia mwisho wa mstari wa 18: “ Lakini Waisraeli hawakuwashambulia, kwa sababu viongozi wa kusanyiko walikuwa wamewaapia kwa BWANA, Mungu wa Israeli .” Hawangevunja kiapo walichokuwa wameweka kwa jina la Bwana. Haikuwa Gibeoni tu, kwa sababu unasoma katika mstari wa 17, “ Basi Waisraeli wakaondoka, wakafika miji yao siku ya tatu: Gibeon, Kefira , Beerothi na Kiriathi.” Jearim .” Wote walihusika, lakini Gibeon ulikuwa mji mkuu—hakika muhimu zaidi kati ya miji hiyo yote.

Hiyo ndiyo hali ilivyokuwa, kwa hivyo katika mstari wa 21 unasoma kilichotokea Israel wakati huo. Walisema, " Waacheni waishi, lakini waacheni wawe wakataji kuni na wachota maji kwa ajili ya jumuiya nzima." Kwa hivyo ahadi ya viongozi kwao ilitimizwa, na hawakuwashambulia Wagibeoni.

b. Wafalme 5 wa Muungano wa Kusini Kwa hivyo wakazi wengine wa Kanaani kutoka miji mingine tisa waliposikia kuhusu mpango huu, mkataba huu kati ya Wagibeoni na Waisraeli, waliamua kwenda kushambulia Gibeoni. Hiyo ni YOSHUA 10. Katika mstari ya kwanza unasoma kuhusu muungano wa wafalme watano: " Basi Adoni -Sedeki, mfalme wa Yerusalemu, aliposikia kwamba YOSHUA alikuwa ameuteka Ai na kuuharibu kabisa, akiutendea Ai na mfalme wake kama alivyotendea Yeriko na mfalme wake, na kwamba watu wa Gibeoni walikuwa wamefanya mkataba wa amani na Israeli na walikuwa wakiishi karibu nao." Kisha inasema katika mstari wa 2 kwamba Gibeon ulikuwa mji muhimu. Ulikuwa mkubwa kuliko Ai, watu wake wote walikuwa wapiganaji wazuri. " Basi Adoni -Sedeki, mfalme wa Egloni, Jerusalem akaomba msaada kwa Hohamu , mfalme wa Hebron Piramu , mfalme wa Yarmuthi , mfalme wa Lachish Yafia , na mfalme wa Debiri, mfalme wa Egloni ." Waliwapata wafalme hawa watano na kuunda

muungano, na mfalme wa Israeli Jerusalemakasema, “ Njoooni mnisaidie kushambulia Gibeon, kwa sababu wamefanya amani na Yoshua na Waisraeli.” Kwa hiyo wafalme hao watano kutoka mstari wa 5 waliungana na mwisho wa 5 inasema kwamba walichukua nafasi zao zote dhidi yake Gibeonna kuishambulia.

Sasa hilo linamweka Yoshua na Waisraeli katika kifungo, kwa sababu walikuwa wamefanya mkataba na Wagibeoni na Wagibeoni walifanya kile ulichotarajia wafanye . Mstari wa 6 unasema, “Kisha Wagibeoni wakatuma ujumbe kwa Yoshua kambini Gilgali, wakisema, ‘Usiwaache watumishi wako. Njoo kwetu haraka utuokoe! Tusaidie, kwa sababu wafalme wote wa Waamori kutoka nchi ya vilima wameungana dhidi yetu.’” Bila shaka kulikuwa na kifungu cha ulinzi katika mkataba. Kwa hivyo Yoshua anafanya kile ambacho bila shaka kilihitajika katika makubaliano ya mkataba: walipanda kutoka Gilgali pamoja na jeshi lake, wakiwemo watu bora wa kupigana, na Bwana anasema “Usiwaogope; nimewatia mikononi mwako, wala hakuna hata mmoja wao atakayeweza kukupinga.”

c. Jua Likisimama Tu Sasa nataka kusoma Yoshua 10:9-15, kwa sababu hii labda ni mojawapo ya miujiza inayojadiliwa mara nyingi katika Agano la Kale. Katika mstari wa 9 unasoma, “ Baada ya safari ya usiku kucha kutoka Gilgali, Yoshua akawashangaza. BWANA akawatia wasiwasi mbele Israel, ambaye aliwashinda kwa ushindi mkubwa katika Gibeon... Israelakawafuata katika njia inayopanda Beth-Horoni na kuwaangamiza hadi Azeka na Makeda . Walipokuwa wakikimbia mbele Israelkatika njia inayoshuka kutoka Beth-Horoni hadi Azeka , BWANA akawatupia mawe makubwa ya mvua ya mawe kutoka mbinguni, na wengi wao wakafa kutokana na mawe ya mvua ya mawe kuliko waliouawa kwa upanga wa Waisraeli. Siku ambayo BWANA aliwatoa Waamori kwa... Israel, Yoshua akamwambia BWANA mbele ya... Israel” “Huu ndio muujiza ambao umevutia umakini mkubwa,” “Ee jua, simama kimya juu ya Gibeoni, Ee mwezi, juu ya... Valley of Aijalon.” Basi jua likasimama kimya, na mwezi ukasimama, hata taifa lilipojilipiza kisasi juu ya adui zake, kama ilivyoandikwa katika Kitabu cha Yashari . Jua likasimama katikati ya anga na likakawia kutua kama siku nzima. Haijawahi kuwa na

siku kama hiyo kabla au baada yake, siku ambayo BWANA alimsikiliza mtu. Hakika BWANA alikuwa akipigania Israel. [Hapa una mada ya shujaa wa kimungu]. Kisha Yoshua akarudi pamoja na wote Israelkambini Gilgali.”

Kuhusiana na hilo, maelezo ya jua kusimama tuli yamevutia majadiliano mengi. Nadhani kuna mbinu tatu za msingi zinazotafuta kutafsiri kinachoendelea hapa. Ningependa kuzipitia haraka.

1. Hadithi ya Kimantiki

Tafsiri ya kwanza inashikiliwa na wasomi wengi wa Biblia, na utaipata katika idadi kubwa ya maoni. Wanaona hii kama kifungu kinachopaswa kuchukuliwa kihalisi, lakini si kitu kinachoaminika kihistoria. Lazima iwe hadithi, kwa sababu mambo kama hayo hayatokei. Hiyo kwa kiasi kikubwa ni aina ya mtazamo wa kimantiki unaoshikiliwa na mtazamo wa ulimwengu ambao hauruhusu uingiliaji kati wa kimungu wa aina hii katika mpangilio wa asili wa mambo. Kwa hivyo wangeelewa maelezo hapa kuwa halisi, lakini wangesema ni hadithi tu—sio ya kihistoria.

2. Usemi wa Kishairi Mbinu ya pili itakuwa tafsiri ya kishairi au isiyo halisi ya kifungu hicho. Ningejumuisha mtazamo wa *heilsgeschichte* pamoja na huo, mtazamo wa historia ya wokovu. Kishairi au *heilsgeschichte* —historia ya wokovu. Ukiichukulia kama ya kishairi, ambayo wengine hufanya, basi mistari ya 12-13 inaeleweka kuwa kauli kama vile misemo unayopata kwingineko katika Agano la Kale, ambayo inaelezea vilima na milima ikiruka au miti ikipiga makofi. Au fikiria Waamuzi 5:20, ambapo una maelezo ya kishairi ya vita dhidi ya Sisera ambapo inasema nyota zilipigana dhidi ya Sisera. Hata mtoa maoni kama Kiel (wa mfululizo wa maoni ya Kiel na Delitzsch , ambayo kwa ujumla ni maoni ya kihafidhina yanayotegemeka) anaiona kama njia ya kitamathali ya kusema kwamba ombi la Yoshua kwa Bwana la msaada lilijibiwa kwa nguvu mpya ndani ya askari wake, ambao kisha walipigana kwa ushujaa sana hivi kwamba walifanya kazi ya siku moja katika nusu ya siku. Kwa hivyo ilionekana kwao kwamba siku hiyo ilikuwa imeongezwa. Unaweza kuita hiyo kuwa ni kurefusha nafsi. Mbinu hii inasema inapaswa

kusomwa kwa namna ya kitamathali au kishairi.

Ukiangalia nukuu zako kwenye ukurasa wa 55, kuna aya kutoka kwa Keil ambapo anasema, "Lazima ikumbukwe kwamba hajjasemwa kwamba Mungu alirefusha siku hiyo kwa ombi la Yoshua karibu siku nzima, au kwamba alisimamisha jua karibu siku nzima, lakini tu kwamba Mungu alisikiliza sauti ya Yoshua. Hiyo ni kusema, hakuruhusu jua kutua hadi Israelalipokuwa amejilipiza kisasi kwa adui zake. Tofauti hii si ya bure. Kwa maana kurefushwa kwa muujiza kwa siku kungetokea si tu [angalia hili] ikiwa jua lingeungua au kutua kwa jua kulikuwa njia ambayo saa kadhaa, kwa nguvu isiyo na kikomo ya Mungu, zingeweza kuongezeka hadi saa 12 hadi 18, lakini pia ikiwa siku hiyo ilionekana kwa Yoshua na kwa Israeli wote kurefushwa kimiujiza. [Kwa nini?] Kwa sababu kazi iliyokamilishwa ilikuwa kubwa sana kiasi kwamba ingehitaji karibu siku mbili kuikamilisha bila msaada wa kimbinguni." Unaona, hiyo ni kurefushwa kwa njia isiyo ya kihalisi ya kibinafsi.

Ukiruka chini, utaona anasema, "Waisraeli hawakuwa na saa, na wakati wa mkanganyiko wa vita haiwezekani kwamba Yoshua au mtu mwingine yeyote aliyehusika katika vita angetazama kivuli cha jua na mabadiliko yake kugundua kwamba jua lilikuwa limesimama tuli." Kwa hivyo anasema chini ya hali kama hizo haiwezekani kwa Waisraeli kuamua kama ilikuwa ukweli au tu kwa mawazo yao wenyewe kwamba siku ilikuwa ndefu kuliko zingine. Kisha anatoa kauli ya mwisho: "Juu ya hili lazima iongezwe mhusika wa kishairi katika mistari hii iliyo mbele yetu." Mistari hiyo miwili (12-13) ni ushairi wa Kiebrania kuhusu umbo lao la kifasihi, na unaweza kuona ulinganifu wa umbo la kishairi.

Kwa hivyo huo ndio mtazamo wa kishairi ninaouunganisha na mtazamo wa *heilsgeschichte* au historia ya wokovu. Hili ni jambo la kawaida katika idadi kubwa ya maoni ya kawaida leo ambayo huchukua vitabu hivi vya kihistoria kuwa theolojia zaidi kuliko historia. Mtu kama vile msomi wa Ujerumani anayeitwa Sternegel anasema, "Hii ni hadithi inayosimuliwa kutokana na Israelimani za kidini kwamba Mungu aliwasaidia watu wake wakati wa ushindi. IsraelAliamini kwamba Yahweh alikuwa akiwasaidia kushinda nchi na walionyesha imani hiyo katika hadithi za aina hii." Kwa hivyo hadithi

kama hii na kuvuka kwa msalaba Jordanni muhimu kama ushuhuda wa Israelimani ya Mungu, lakini hazina thamani yoyote kuhusu kutuambia kuhusu chochote kilichotokea katika historia halisi.

Sasa unaweza kutambua mbinu hiyo ikiwa yeyote kati yenu amewahi kuwa na kozi ya Msingi wa Historia ya Biblia ambapo nilizungumzia mawazo ya Gerhard von Rad, *Theolojia yake ya Agano la Kale*, na mjadala wake kuhusu tabia ya nyenzo za kihistoria za Pentateuch na vitabu hivi vya kihistoria. Von Rad anasema kwamba hadithi hizi ni usemi wa Israelimani ya Mungu na kwamba ni uumbaji wa imani yao. IsraelAlikiri imani yake kwa kuzungumza kuhusu mambo ambayo Mungu alifanya. Anasema kwamba aina hiyo ya historia ya maungamo haina uhusiano wowote na *historia* kwa maana ya kile kilichotokea. Sasa, hili ni suala muhimu; Siwezi kuchukua muda mwingi kuingia katika maelezo hapa, lakini ikiwa hadithi hii pamoja na hadithi zingine zinazofanana za uingiliaji kati wa Mungu—matukio ya kimiujiza kama vile kuvuka kutoka, kuvuka Yordani, au vita hivi—ni usemi tu wa imani ya Israeli, inaonekana kwangu unasema kwamba uhusiano kati ya imani na historia umegeuzwa. Kutoka kwa mtazamo wa kibiblia, historia ni msingi wa imani. Imani ni mwitikio kwa kile Mungu anasema na kufanya katika historia. Sio kinyume chake. Imani haiumbi historia. Imani imejikita na kulishwa na matendo ya Mungu katika historia.

Kwa hivyo hatimaye nadhani kwamba Israelimani ya kidini kuhusu nguvu za Mungu na shughuli zake katika historia si tofauti na yetu. Inategemea kile ambacho Mungu amefanya kwa neno na tendo katika historia. Ikiwa maneno na matendo hayo ni usemi tu wa Israelimani ya Mungu au imani ya kanisa la kwanza (na mara nyingi tunafikia hali kama hiyo katika masimulizi ya Agano Jipya ya uingiliaji kati wa kimungu), basi msingi ambao Israelimani ya Mungu na yetu imejengwa juu yake unaharibiwa. Kwa hivyo nadhani kwamba kupunguza tu hili kuwa aina ya muundo wa *kitheolojia* kama usemi wa imani ya Israeli, ambayo haina uhusiano wowote na kile kilichotokea, ni msimamo hatari kuchukua.

Hizo ni mitazamo miwili: moja ni aina ya hadithi ya kimantiki ya maelezo ya mistari hii. Ya pili ni ya kishairi au ya *kishairi* au mtazamo wa historia ya wokovu.

3. Maelezo Halisi [Mwanga Unaoakisi Mwanga au Giza Lililopanuliwa] Mtazamo wa tatu ungekuwa mtazamo halisi na wa kutegemewa kihistoria, ambao unashikilia kwamba hili ni jambo lililotokea kweli. Lakini hata hapo swali la tafsiri linatokea: Yoshua aliomba nini? Je, Yoshua aliomba kurefushwa kwa nuru ili kushambulia na kushinda muungano huu wa wafalme? Au, je, aliomba kurefushwa kwa giza? Kwa maneno mengine, je, alitaka mwanga zaidi wa mchana ili kumshinda adui, au alitaka kupata nafuu kutokana na joto la jua ili kushinda muungano huu wa nguvu chini ya kivuli cha giza? Kwa ujumla, hii kwa kawaida imeeleweka kama kurefushwa kwa nuru; ni siku ndefu zaidi, jua lilisimama juu yake Gibeon, na likisimama halisongi na litafanya siku ndefu zaidi. Ukichukua uelewa huo na kuuliza swali , "Naam, kitu kama hicho kinawezaje kutokea?" basi kuna maelezo mawili ambayo nimekutana nayo. Njia moja ni kuzuia mzunguko wa dunia kwenye mhimili wake na mwezi kwenye mzunguko wake. Kwa maneno mengine, si kwamba jua halizunguki dunia. Ni dunia inayozunguka kwenye mhimili wake ndiyo inayotoa mwonekano huo, na bila shaka dunia inazunguka kwenye mhimili wake na kuzunguka jua kwa wakati mmoja. Lakini itakuwa ni kusimamishwa kwa mzunguko wa dunia kwenye mhimili wake, na kusimamishwa kwa mwezi kwenye mzunguko wake. Kwa hivyo jua lilisimama kimya na mwezi ukasimamishwa kama inavyosema katika maandishi. Naam, hilo lingewezaje kutokea? Naam, sidhani kama unaweza kusema halingeweza kutokea; nguvu za kimungu zinaweza kusababisha kitu kama hicho.

Lakini wengine huielezea kwa njia tofauti na kusema kwamba muujiza huo unahusisha aina fulani ya muujiza wa kufifia kwa mwanga, hivyo *inaonekana* kwamba jua na mwezi havikusonga katika mienendo yao ya kawaida; huenda viliendelea kusonga, lakini kulikuwa na muujiza wa kufifia kwa mwanga. Wanaastronomia wanasema kwamba kila siku unapotazama jua likitua unaweza kuliona jua sekunde nne baada ya kupita chini ya upeo wa macho kutokana na kufifia kwa mwanga linapogonga angahewa na kupindisha miale hiyo ya mwanga. Sina uhakika kama unaweza kuamua hasa ni utaratibu gani uliosababishwa na kitendo cha Mungu, lakini ilikuwa ni kurefushwa kwa mwanga.

Lakini kuna mtazamo mwingine unaosema, “Hapana, haikuwa kurefushwa kwa mwanga bali kurefushwa kwa giza.” Katika manukuu yako kwenye ukurasa wa 54 kuna aya ndefu kutoka kwa HB Blair na ufafanuzi wake kuhusu Yoshua katika New Bible Commentary, toleo lililorekebishwa. Sitasoma aya hiyo, lakini nataka kupitia mawazo ya msingi ya tafsiri ya Blair ya mistari hii. Anaonyesha kwamba sala ya Yoshua ilifanywa asubuhi na mapema baada ya maandamano ya usiku kucha kutoka Gilgali. Yoshua aliwashangaza. Kwa hivyo anahamisha majeshi yake usiku kucha. Unasoma katika Yoshua 10:12 kwamba “jua lilisimama juu ya Gibeoni na mwezi juu ya valley of Aijalon.” Ukiangalia, unaweza kuona kwamba Gibeoni iko hapa na valley of Aijaloniko upande wa magharibi. Katika mstari wa 12 unasoma, “Jua lilisimama tuli Gibeon” karibu na mashariki, kwa hivyo jua linachomoza. “Mwezi juu ya Aiyaloni”—mwezi uko upande wa magharibi. Kwa hivyo inaonekana kuwa saa za asubuhi na mapema. Sasa kwa kuzingatia hilo, Blair anapendekeza kwamba unaposoma katika mstari wa 12, “Jua, simama tuli juu Gibeon” na katika mstari wa 13 “kwa hivyo jua likasimama tuli,” kitenzi cha Kiebrania ni *dom* katika visa vyote viwili. *Dom* ina maana ya msingi ya “nyamaza” au “acha.” Kwa hivyo, unaweza kutafsiri kwamba: “Jua, koma juu Gibeon,” na katika mstari wa 13, “Kwa hivyo jua likakoma” badala ya “likasimama tuli”; likaacha kung’aa, likaacha kung’aa.

Katika mstari wa 13 ambapo unasoma "mwezi ulikaa" pamoja na kifungu "jua likasimama," maneno yote mawili ni *amad* kwa Kiebrania, ambayo inamaanisha "kusimama." Hata hivyo, ukiangalia matumizi yote ya *amad*, wakati mwingine humaanisha "kukomesha." Tazama 2 Wafalme 4:6 na Yona 1:15. Hebu tupate msingi wa 2 Wafalme 4:6: huyu ni mmoja wa wake wa mmoja wa manabii. Mumewe alikuwa amefariki na mkopeshaji alikuwa anakuja kuwachukua wana wawili wa mwanamke huyu kama watumwa badala ya malipo. Anamwita Eliya na kusema, "Sina chochote, siwezi kulipa hiki, nina mafuta kidogo," Eliya anasema katika mstari wa 3, " Nenda kawaombe majirani zako wote mitungi mitupu. Usitake michache tu. Kisha ingia ndani na ufunge mlango nyuma yako na wana wako. Mimina mafuta kwenye mitungi yote, na kila moja ikijazwa, iweke kando.' Alimwacha na baadaye akafunga mlango nyuma yake na

mwanawe. Wakamletea mitungi, naye akaendelea kumimina. Mitungi yote ilipojaa, akamwambia mwanawe, ‘Niletee nyingine.’ Lakini akajibu, ‘Hakuna mtungi uliobaki.’” Ukisoma kifungu, “Kisha mafuta yakaacha kutiririka.” “Yaliacha kutiririka” ni *amad* : mafuta yakakoma. Hilo ni neno lile lile, *amad* . Sio maana ya kawaida ya *amad* , lakini inaweza kuwa na maana ya “kukoma.” Katika Yona 1:15, Yona anapotupwa baharini, unasoma, “Walimchukua Yona, wakamtupa baharini na bahari iliyojaa ikatulua.” “Kukawa shwari” ni tafsiri ya NIV, lakini inasema, “Bahari ilisimama”— *amad* — ikakoma kutokana na ghasia zake. Kwa hivyo hiyo ni njia inayowezezana ya kutafsiri vifungu hivyo.

Lakini mwisho wa mstari wa 13 pia una msemu, “Jua halikufanya haraka kuchwa kama siku nzima”—kuchwa. Ukiangalia neno la Kiebrania “kuchwa,” ni *lebo* ' . Unatambua kama “kuja au kuingia.” Linapotumiwa na jua, kwa kawaida humaanisha kutua au kuchwa. Hata hivyo, kuna maelezo hapo chini: “Ama yatsa *au* zarak *kwa* kawaida huelezea wazo la kuchomoza kwa jua. Hata hivyo, katika Isaya 60:1, 'Ondoka, uangaze, kwa kuwa nuru yako imekuja,' 'Nuru imekuja' ni *bo* ' ; na 'utukufu wa Bwana umezuka,' kwamba *zarak* ni sambamba na *bo* ' . Inawezekana kusema kwamba hayo yanaweza kutumika kwa kuja kwa nuru na kuchomoza kwa jua. Kuhusu msemu mwingine katika mstari wa 13, "karibu siku nzima," hiyo ni *keyom tammim* . *Keyom* ni "kama siku moja." *Tammim* ni wazo la kukamilika au kukamilika. Kwa hivyo unaweza kutafsiri, "karibu siku nzima." Lakini Blair anapendekeza kutafsiri hilo kama "wakati siku imeisha." Kwa hivyo, ungesema basi, "Jua liliharakisha kutochomoza kama wakati siku imeisha," au kwa maneno mengine, kama wakati kuna giza. "Jua liliacha kung'aa katikati ya anga na halikuharakisha kuja, hata ikawa kama wakati siku imeisha."

Uchambuzi wa Vannoy

Nadhani unaweza kutoa hoja inayofaa kwa kusema kwamba kile Yoshua alichoomba kilikuwa ni kuzimwa kwa nuru. Rudisha hilo katika muktadha: ulisoma kuhusu maandamano ya usiku kucha katika mstari wa 9, na kisha katika mstari wa 11 ulisoma, "Bwana alitupa mawe makubwa ya mvua ya mawe, na wengi wa jeshi hili la

muungano walikufa kutokana na mawe ya mvua ya mawe kuliko kutokana na upanga wa Waisraeli." Kwa hivyo ungeelewa Yoshua akija huko usiku kucha, kisha dhoruba inakuja, ikiongeza giza, ikiua askari kadhaa kwa mawe ya mvua ya mawe, na unaongeza giza badala ya kuongeza nuru. Bado ni uingiliaji kati wa kimungu, na Bwana anatoa ushindi.

Ulisoma mwishoni mwa mstari wa 13, "Hakika Bwana alikuwa akipigania Israel." Ningesema usomaji huu wa baadaye kwa namna fulani unaleta haki zaidi katika muktadha mzima wa usiku na dhoruba, ikilinganishwa na kurefushwa kwa mwanga. Lakini kwa upande mwingine, hii ni njia isiyo ya kawaida ya kusoma baadhi ya maneno haya; inawezekana, lakini si njia dhahiri zaidi ya kuyasoma. Nadhani haijalishi unasoma kwa njia gani, jambo muhimu ni kwamba Bwana aliingilia kati ili kutoa Israelushindi.

d. Kushindwa kwa Wafalme 5

Sawa, ushindi tunaozungumzia hapa uko chini ya kichwa cha habari "Kampeni ya kusini: Yoshua 9-10." Ushindi huo ulianzisha kile unachoweza kukiita "kampeni ya kusini." Umesoma katika Yoshua 10:16 kwamba wafalme watano walikimbia baada ya shambulio la Yoshua na Waisraeli, na wakajificha kwenye pango huko Makeda —hiyo iko kwenye ramani iliyotangulia, 48. Kwa vyovyote vile, walijificha kwenye pango hilo , na Yoshua aliposikia kuhusu hilo, alisema katika mstari wa 17, "Vingirisheni mawe makubwa hadi mdomoni mwa pango, wekeni watu hapo walilinde, lakini msiache kuwafuata adui zenu." Kwa hiyo walifuatilia jeshi kisha wakarudi kwenye pango hilo. Katika mstari wa 22 Yoshua aliwaagiza wafalme watano waletwe, na kisha katika mstari wa 26 unasoma kwamba Yoshua aliwapiga na kuwaua wafalme na kuwatundika kwenye miti mitano.

Kwa hivyo, unasoma katika Yoshua 10:26, "Yoshua akawapiga na kuwaua wafalme, akawatundika juu ya miti mitano...wakati wa jua kutua, wakashushwa chini, wakaweka miamba mikubwa mdomoni mwa pango, ambayo ipo hata leo." Kuna ukumbusho mwingine au mnara, miamba ambayo ipo "hata leo" kama ukumbusho wa Bwana akiwapa ushindi wafalme hawa watano.

Kuanzia Yoshua 10:29 hadi mwisho wa sura, unasoma kuhusu miji ambayo Yoshua aliitoka katika sehemu ya kusini ya mji wa Lakishi land of Canaan. Utagundua katika mstari wa 32 kwamba Bwana aliikabidhi Lakishi kwa Israeli, Yoshua akaichukua, na mstari wa 33 unasema, “ Wakati huo, Horamu mfalme wa Gezeri akapanda ili kuisaidia Lakishi, lakini Yoshua akampiga yeye na jeshi lake hata asibaki mtu yeyote .” Katika mstari wa 34 walihamia Egloni , wakaishambulia, na kuwaangamiza wote waliokuwa ndani yake kama walivyofanya katika mji wa Lakishi Lachish. Katika mstari wa 36 walitoka Egloni hadi Hebronmji wa Lakishi, wakaushambulia, na kuuteka mji. Katika mstari wa 38 walishambulia Debiri , wakauteka mji pamoja na mfalme wake, na watu wake, na kuwaua kwa upanga. Wakaufanyia Debiri na wafalme wake kama walivyowafanyia wengine. Kwa hivyo katika eneo hilo la kusini la Kanaani walichukua mji baada ya mji, na unapata muhtasari katika mstari wa 40 na unaofuata: “ Basi Yoshua akalishinda eneo lote, hata nchi ya vilima, Negevilima vya magharibi na miteremko ya milima, pamoja na wafalme wao wote. Hakuacha mtu yeyote aliyesalia. Akawaangamiza kabisa wote waliokuwa wakipumua, kama BWANA, Mungu wa Israeli, alivyoamuru .” Kisha katika mstari wa 41 kuna maelezo ya mipaka ya eneo ambalo Yoshua alilichukua: “ Yoshua akawashinda kutoka Kadesh-barnea hadi Gazana kutoka eneo lote la Goshen hadi Gibeon.” Kwa hivyo unapata miji minne iliyotajwa. Nadhani Kadesh-barnea ndio mpaka wa kusini. Baadaye, “Dan hadi Beersheba” ilikuwa miji ya kaskazini hadi kusini kabisa ya land of Israel. Kadesh-barnea iko kama kilomita 80 (kama maili 50) kusini mwa Beersheba. Gazaiko upande wa magharibi kwenye pwani, eneo hilo la kusini ambalo bado lipo leo. Wafilisti walikuwepo katika kipindi cha Agano la Kale.

Walikuwa na kusini, walikuwa na magharibi. Hii Goshen haipaswi kukuchanganya—sio Gosheni ya Misri, bali ni Goshen katika nchi ya vilima ya Judah. Baadaye katika kitabu cha Yoshua mipaka ya kikabila imeelezwa, ukiangalia katika Yoshua 11:16 na 15:51. Angalia Yoshua 15:51: “Katika nchi ya vilima kulikuwa na miji kadhaa... Goshen, Holonna Gilo —miji kumi na moja na vijiji vyake.” Hiyo iko chini ya urithi wa kabila la Judah hiyo inianza katika mstari wa 20. Urithi wa Judah unajumuisha hiyo Goshen. Wengi wanasema hiyo Goshen ilikuwa katika nchi ya vilima ya Judah kusini

ya Jerusalem, labda mashariki ya Negev. Kwa hivyo labda ni sehemu ya mashariki, na kisha upande wa kaskazini ungekuwa Gibeon katika mstari wa 8. Hii inafuatilia aina ya duara la eneo ambalo lilichukuliwa na Yohanna katika kampeni hiyo ya kusini.

5. Kampeni ya Kaskazini – Yohanna 11:1-20 [juu ya farasi na magari ya vita] Hebu tuendelee hadi 5., ambayo ni “Kampeni ya kaskazini: Yohanna 11:1-20.” Katika sura ya 11 kuna muungano mwingine wa vikosi. Unasoma, “ Yabini mfalme wa Hazori aliposikia habari hizi, alituma ujumbe kwa Yobabu mfalme wa Madoni , kwa wafalme wa Shimroni na Akshafu , na kwa wafalme wa kaskazini waliokuwa milimani, katika Araba kusini mwa Kinerethi [yaani eneo la Bahari ya Galilaya], katika vilima vya magharibi na katika Nafothi.” Dori upande wa magharibi kwa Wakanaani upande wa mashariki na magharibi; kwa Waamori, Wahiti, Waperizi na Wayebusi katika nchi ya vilima; na kwa Wahivi chini ya Hermoni katika eneo la Mispa. [Kwa hivyo una watu hawa wote kutoka kaskazini.] Walitoka pamoja na jeshi lao lote na farasi na magari mengi—jeshi kubwa, kama mchanga wa pwani. Wafalme hawa wote waliungana na kupiga kambi pamoja kwenye Maji ya Meromu, ili kupigana dhidi ya Israel. ” Kwa hivyo hapa kaskazini kuna muungano mwingine mkubwa wa majeshi, na Bwana anamwambia Yohanna nini? Hiyo ni mstari wa 6: “Usiwaogope [ingawa ni jeshi kubwa kama mchanga wa pwani!], kwa sababu ifikapo wakati kama huu kesho nitawatia wote mikononi mwa Israel. ”

Kisha tunapata kauli hii ya ziada ya kuvutia: “ Utawakata farasi wao na kuwachoma moto magari yao .” Sasa kwa nini hilo lipo? Mara nyingi unapokuwa na vita, mshindi huchukua silaha za adui aliyeshindwa na kuzitumia mwenyewe. Lakini Bwana anamwambia Yohanna, “Usiwachukue farasi wao, bali uwafanye wasiofaa—wapige mijeledi, na uchome moto magari yao.” Nadhani kinachoendelea hapa ni kanuni unayoipata kwingineko katika Agano la Kale. Ukiangalia Zaburi 20 katika mstari wa 7, unasoma, “Wengine wanatumaini magari ya vita, na wengine farasi, lakini sisi tunatumaini jina la Bwana Mungu wetu. Watapiga magoti na kuanguka, lakini sisi tutainuka na kusimama imara.”

Inashangaza kwamba unapofika wakati wa Daudi katika 2 Samweli 8, ambapo

Daudi anaorodhesha ushindi wake, unakuta katika 2 Samweli 8:4, " Daudi aliteka magari yake elfu, wapanda farasi elfu saba, na askari wa miguu ishirini elfu." Sasa angalia kauli inayofuata: "Aliwakata mishipa farasi wote wa magari isipokuwa mia." Kwa hivyo alifanya kitu kile kile ambacho Yoshua alifanya, isipokuwa aliwaacha mia. Unapofika 2 Samweli 15:1, Absalomu anapojaribu kumpindua Daudi, Absalomu anafanya nini? Absalomu "alijiwekea gari la farasi na farasi na watu hamsini wa kumtangulia." Alikuwa na wazo tofauti kuhusu jukumu la mfalme. Katika 1 Wafalme 4:26 unafika wakati wa Sulemani, na Sulemani anafanya nini na magari na farasi? Sulemani alikuwa na vibanda elfu nne vya farasi wa magari na farasi elfu kumi na mbili. Unaona mwendelezo kutoka wakati wa Yoshua, akiwakata misuli farasi wote; kisha ufalme unapoimarika, Daudi ana mia, na Sulemani ana farasi kumi na mbili elfu.

Kisha unaingia katika kitabu cha Isaya. Katika Isaya 2:7 anasema kuhusu Israel, " Nchi yao imejaa fedha na dhahabu; hazina zao hazina mwisho. Nchi yao imejaa farasi; magari yao ya vita hayana mwisho. Nchi yao imejaa sanamu; wanainama mbele ya kazi ya mikono yao, kwa vile vidole vyao vilivyofanya. Hivyo mwanadamu atashushwa chini na mwanadamu atanyenyekezwa—usiwasamehe... Macho ya mtu mwenye kiburi yatashushwa chini na kiburi cha wanadamu kitashushwa; BWANA peke yake atatukuzwa siku hiyo. BWANA Mwenyezi ana siku iliyohifadhiwa kwa ajili ya wote wenye kiburi na majivuno, kwa ajili ya wote walioinuliwa (nao watashushwa chini)." Nenda chini kwenye Isaya 31:1: " Ole wao washukao Misri wapate msaada, wanaotegemea farasi, wanaotumainia wingi wa magari yao ya vita na nguvu nyingi za wapanda farasi wao, wala hawamtazami Mtakatifu wa Israeli, wala hawamtafuti BWANA msaada." Hilo ndilo suala, na hilo limeibuliwa hapa hapa kama Israelinavyoanza kuchukua land of Canaan.

Sidhani kama kuna ubaya wowote na utajiri , lakini nadhani Sulemani alianza kutegemea zaidi vifaa vyake vya kijeshi, silaha zake, na ukubwa wa majeshi yake kuliko kumtegemea Bwana. Hatimaye moyo wake uligeuka kutoka kwa Bwana katika 1 Wafalme 11. 1 Wafalme 11:4 inasema, " Sulemani alipokuwa mzee, wake zake waligeuza moyo wake kuifuata miungu mingine, na moyo wake haukuwa mkamilifu kwa Bwana, Mungu wake, kama moyo wa Daudi baba yake ulivyokuwa." Na mstari wa 9

unasema, " BWANA akamghadhikia Sulemani kwa sababu moyo wake ulikuwa umegeuka kutoka kwa Bwana." Inaonekana kwangu hakuna ubaya wowote na utajiri wenyewe, na Bwana akambariki Sulemani kwa utajiri; lakini nadhani suala lilikuwa ni wapi Sulemani alikuwa akitafuta usalama. Je, alikuwa akijaribu kupata usalama kwa kutii neno la Bwana, kwa matakwa ya agano, au alikuwa akipata tu usalama wake katika nguvu zake za kijeshi?

Kwa hivyo unasoma katika YOSHUA 11:8 kwamba Bwana aliwapa ushindi. Waliwashinda, wakawafuata, na kisha unasoma katika mstari wa 9 kwamba YOSHUA alifanya kama Bwana alivyosema. Akawakata farasi wao mishipa ya miguu na kuchoma magari yao. Hakumzuia hata mmoja wao. Kisha inasomeka kwamba alichukua eneo hilo lote kaskazini, na muhtasari unaanza katika mstari wa 16: " Basi YOSHUA akatwaa nchi hii yote: nchi ya vilima, na Negebu yote, na nchi yote ya Gosheni, na vilima vya magharibi, na Araba, na milima ya Israeli, na vilima vyake... Akawakamata wafalme wao wote, akawapiga, akawaua... Isipokuwa wale waliokaa Gibeoni, hakuna mji hata mmoja uliofanya agano la amani na Waisraeli." Kisha unasoma katika mstari wa 20, "Kwa maana Bwana mwenyewe ndiye aliyewafanya mioyo yao kuwa migumu ili waende kinyume Israel, ili wawaangamize kabisa, na kuwaangamiza bila huruma, kama Bwana alivyomwambia Musa." Kisha unasoma katika mstari wa 23, "Basi YOSHUA akatwaa nchi yote kama Bwana alivyomwamuru Musa, naye akampa iwe urithi kwa Israel kadiri ya mgawanyiko wa makabila yao."

6. Theolojia ya YOSHUA 1-6 na David Howard Kuna maelezo marefu sana kuhusu YOSHUA na David Howard katika mfululizo wa New American Commentary. Anatoa kauli za kuvutia katika kutoa maoni kuhusu theolojia ya YOSHUA 6-12, vifungu ambavyo tumekuwa tukiviangalia hivi punde. Nataka tu kusoma aya. Haimo katika manukuu yako, lakini hii iko kwenye ukurasa wa 287 wa maoni ya David Howard kuhusu YOSHUA katika mfululizo wa New American Commentary. Anatoa maoni, " Israelhawangeweza kuichukua nchi bila uwepo wa Mungu miongoni mwao na kuwatangulia. Alimkumbusha YOSHUA na watu mara kwa mara kwamba alikuwa pamoja nao na hawapaswi kuogopa,

kwani angewapigania. Katika kila pambano la kijeshi, Mungu aliwapa ushindi watu wake. Katika pambano kuu huko JerichoAi, Gibeoni, na mipaka ya Meromu, maandishi yanaelekeza umakini kwenye ukweli kwamba Mungu alipigania Israel, na kwamba aliwapa maadui mikononi Israelmwake. Katika pambano dogo katika sura ya 10, vivyo hivyo vimesemwa kwa miji mingi iliyotekwa. Hakuna hata mara moja Waisraeli walipopata ushindi kutokana na nguvu yao bora ya kijeshi. Mara nyingi ilikuwa kana kwamba Waisraeli walilazimika kusimama nyuma na kumtazama Mungu akifanya kazi kwa niaba yao.” Kwa hivyo anaendelea kusema, “Mungu na Mungu pekee ndiye aliyeshinda katika mambo haya dhidi ya adui.”

7. Ushindi wa Yoshua wa Nchi

Mwanzoni kabisa mwa mjadala wetu kuhusu Yoshua, nilisisitiza kwamba moja ya mada ilikuwa kwamba Bwana alikuwa amewapa land of Canaanwatu wake. Kwa hivyo unapata muhtasari huo wa ushindi mwishoni mwa sura ya 11. Tunasoma mstari wa 23, "Yoshua akaitwaa nchi yote kama Bwana alivyomwamuru Musa."

Lakini kisha unafungua sura ya 12 ambapo unapata orodha ya miji na wafalme wote ambao Yoshua alitwaa. Ukifungua sura ya 13, unasoma katika mstari wa 1, “Yoshua alipokuwa mzee na mzee sana, Bwana akamwambia, Wewe u mzee sana, na bado kuna maeneo makubwa sana ya nchi ya kutwaliwa. Hii ndiyo nchi iliyobaki...” Na una orodha ya maeneo. Unawekaje Yoshua 13:1, “Bado kuna maeneo makubwa sana ya kutwaliwa,” pamoja na 11:23, “Yoshua alichukua nchi yote, kama Bwana alivyoagiza”? Baadhi ya watu wanaona kama utata mtupu. Sidhani kama hivyo ndivyo inavyopaswa kusomwa. Inaonekana kwangu, kilichotokea katika kampeni hiyo ya kusini na kampeni hiyo ya kaskazini ni kwamba Yoshua kwanza alienda kusini na kuchukua miji kadhaa mikubwa na kuvunja upinzani wa Wakanaani. Kisha akafanya jambo lile lile kaskazini, akashinda muungano huo wa wafalme na kuvunja nia ya kupinga kaskazini. Lakini baada ya milki za kikabila kuelezwa na kila kabila kuingia ili kuishi na kumiliki eneo walilopewa, ilibidi wakamilishe ushindi. Unapofika kwa Waamuzi 1, unagundua kwamba kila kabila lilipaswa kuingia katika eneo lao na kukamilisha ushindi, na baadhi yao—kwa

kweli, wengi wao—hawakufanya hivyo. Hapo ndipo unapopata matokeo yaliyoelezwa katika kitabu cha Waamuzi.

Hebu tuangalie hali ya hivi karibuni ya vita katika Iraq. Ulikuwa na kampeni ya haraka ya awali iliyopanda kutoka kusini hadi Bagdadna kushinda jeshi la Iraq. Hiyo ilikuwa moja ya kampeni hizi za haraka. Lakini baadaye, huku shughuli kubwa za mapigano zikiisha sasa, walilazimika kumiliki na kudhibiti miji na vijiji vyote, ambavyo vilichukua muda mrefu zaidi. Inaonekana kwangu kwamba ni hali kama hiyo katika Israelushindi na makazi ya Canaan.

D. Mgawanyo wa Nchi - Yoshua 13-22 D. kwenye muhtasari wako ni "Mgawanyo wa nchi: Yoshua 13-22." Sitasoma sura ya 13-22. Hii ndiyo aina ya nyenzo ambayo unaweza kuwa na ugumu wa kusoma na kudumisha shauku, kwa sababu kwa sehemu kubwa ni orodha ya miji au vijiji. Miji hiyo ni mipaka ya kila moja ya maeneo ya kikabila. Sasa sehemu hii ya Yoshua inavutia sana watu wanaopenda jiografia ya kihistoria, ambao hutafuta kupata maeneo haya na kuelezea mipaka na orodha hizi zote za maeneo. Bila shaka unajikuta katika masuala ya utambuzi wa eneo, na hiyo ina maana kwamba ukilinganisha atlasi utaona kwamba mipaka ni tofauti kidogo. Hiyo ndiyo unayo katika sura ya 13-22.

1. Mahali pa Maskani huko Shiloh

Nataka kukukumbusha jambo lingine linalotajwa katika sehemu hii. Kuna mada moja ambayo ni muhimu sana, nayo ni mahali pa maskani. Ulisoma katika Yoshua 18:1 katikati ya sehemu hiyo, “Mkutano wote wa Waisraeli walikusanyika Shilohna kuweka Hema ya Kukutania hapo. Nchi ilitawaliwa nao, lakini bado kulikuwa na makabila saba ya Israeli ambayo hayakuwa yamepokea urithi wao.” Kwa hivyo maskani ilipaswa kuwekwa Shilo na ilibaki hadi Shilohkipindi cha waamuzi hadi wakati wa Samweli. Unakumbuka kwamba Wafilisti walishambulia na kuteka sanduku na kuliharibu Shilohwakati wa Eli na Samweli. Kwa hivyo mwanzoni sanduku liliwekwa Shilo, na kisha katika sura ya 22 una watu kutoka Trans-Jordan (Reubeni, Gadi na nusu ya kabila

la Manase) ambao waliandamana Israelna ushindi walirudi kukaa katika eneo hilo. Kwa hivyo nilitaka tu kutoa maoni hayo mawili kuhusu sehemu kuhusu mgawanyo wa nchi katika Yoshua 13-22.

E. “Siku za Mwisho za Yoshua – Yoshua 23-24 Hilo linatuleta kwenye e., “Siku za mwisho za Yoshua: Yoshua 23-24.” Mwanzoni mwa sura ya 23 unasoma, “ Baada ya muda mrefu kupita, BWANA akiwa amewapa Israeli raha kutokana na adui zao wote waliowazunguka, Yoshua, akiwa mzee na mwenye umri mkubwa wakati huo, aliwaita Israeli wote—wazee wao, viongozi wao, waamuzi na maafisa—na kuwaambia, ‘Mimi ni mzee na mwenye umri mkubwa. Mmeona yote ambayo BWANA, Mungu wenu, amewatendea mataifa haya yote kwa ajili yenu.’” Anachotaka kufanya ni kuwahimiza Israelwaendeleo kuwa waaminifu kwa Bwana, kumpenda Mungu kwa mioyo yao yote, akili zao zote, na roho zao zote, na kutii amri zake; kwani wasipotii, wanaweza kuwa na uhakika kwamba BWANA atawahukumu. Angalia anachosema katika mstari wa 12: “ Lakini mkigeuka na kujiunga na mabaki ya mataifa haya yaliyobaki kati yenu, na mkioana nao na kushirikiana nao, ndipo mtakapojua ya kwamba BWANA, Mungu wenu, hatawafukuza tena mataifa haya mbele yenu; badala yake, yatakuwa mitego kwenu, na mijeledi migongoni mwenu, na miiba machoni mwenu, hata mtakapoangamia katika nchi hii njema, ambayo BWANA, Mungu wenu, amewapa .” Kisha anasema, “Mimi niko karibu kwenda njia ya dunia yote”—kwa maneno mengine, yuko karibu kufa. Kisha anasema, “Mnajua ya kwamba hakuna hata moja kati ya ahadi hizo alizotoa iliyoshindwa. Kila ahadi imetimizwa; hakuna hata moja iliyoshindwa. Lakini kama vile ahadi zote njema za BWANA, Mungu wenu, zilivyotimia, ndivyo BWANA atakavyowaletea ninyi mabaya yote aliyowaonya, hata atakapowaangamiza kutoka katika nchi hii njema aliyowapa. Kama mkivunja agano la BWANA , Mungu wenu, alilowaamuru, mkaende kuitumikia miungu mingine na kuisujudia , hasira ya BWANA itawaka juu yenu, nanyi mtaangamia upesi katika nchi nzuri aliyowapa.

Kwa hivyo hayo ni maneno ya Yoshua ya kuwahimiza Waisraeli alipokuwa mzee na karibu kufa. Sura ya 24 inafanana sana. Ni vigumu kujua kama sura ya 23 na 24 ni

hotuba kwa kusanyiko moja, au sura ya 24 ni kusanyiko tofauti. Utaona kwamba sura ya 24 inaanza na jina la mahali: Yoshua alituma makabila yote ya IsraelShekemu. Labda sura ya 23 ni mahali pale pale.

Yoshua 24 - Upyaji wa Agano Lakini unapokuja kwenye sura ya 24 na kuisoma, nadhani utapata vipengele vya fomu ya agano vikijitokeza tena. Tulizungumzia kuhusu fomu ya agano iliyochorwa kwa fomu ya mkataba wa Wahiti. Una utangulizi katika 2a: "Hivi ndivyo Yahweh Mungu wa Israeli asemavyo." Utangulizi unamtambulisha mshirika mkuu wa mkataba.

Una utangulizi wa kihistoria sawa na ule ulioandikwa katika 2b hadi 13. Angalia muhtasari wa matendo mema ya awali: “ Lakini nilimtoa baba yenu Ibrahimu kutoka nchi iliyo ng’ambo ya Mto, nikamwongoza katikati Canaan, nikampa wazao wengi. Nilimpa Isaka, nikampa Isaka Yakobo na Esau. Nikampa Esau nchi ya vilima ya Seiri, lakini Yakobo na wanawe wakashuka kwenda Egypt. Kisha nikawatuma Musa na Haruni, nikawatesa Wamisri kwa yale niliyoyafanya huko, nikawatoa ninyi. Nilipowatoa baba zenu kutoka . Egyptmlifika baharini, nao Wamisri wakawafuata kwa magari na wapanda farasi hadi Red Sea. Lakini walimlilia BWANA, naye akaweka giza kati yenu na Wamisri; akaileta bahari juu yao, akawafunika. Mliona kwa macho yenu niliyowatendea Wamisri. Kisha mkakaa jangwani kwa muda mrefu [kipindi cha jangwa]. Niliwaleta katika nchi ya Waamori waliokaa Jordanmashariki ya Mfalme wa MoabYeriko alipojiandaa kupigana na mfalme wa Yuda Israel, akatuma mtu amwite Balaamu mwana wa Beori ili awalaani. Lakini sikumsikiliza Balaamu, kwa hiyo akawabariki tena na tena, nami nikawaokoa na mkono wake. Kisha mkavuka Jordanna kufika Jericho. Watu wa Yeriko wakapigana nanyi, kama vile Waamori, Waperizi, Wakanaani, Wahiti, Wagirgashi , Wahivi na Wayebusi, lakini nikawatia mikononi mwenu. Nikatuma nyigu mbele yenu, ambao waliwafukuza mbele yenu—pia wafalme wawili wa Waamori. Hamkufanya hivyo kwa upanga wenu na upinde wenu. [Hapa kuna msisitizo tena.] Kwa hiyo nikawapa nchi ambayo hamkuifanyia kazi na miji ambayo hamkuijenga; nanyi mnakaa humo na kula kutoka kwa mashamba ya mizabibu na mizeituni ambayo

hamkuipanda .” Huo ni utangulizi wa kihistoria wa kawaida, orodha ya mahusiano ya awali na matendo mema ya mfalme mkuu kwa kibaraka wake.

Kisha una masharti katika Yoshua 24:14, 15, na 25. Kuna masharti ya msingi na ya kina. Katika mstari wa 14 una masharti ya msingi, wajibu wa msingi wa kujitolea kwa uaminifu kwa mfalme mkuu: " Sasa mcheni BWANA, mkamtumikie kwa uaminifu wote. Tupilieni mbali miungu ambayo baba zenu waliabudu ng'ambo ya Mto na ndani Egypt, mkamtumikie BWANA. " Kisha mstari wa 25 una masharti ya kina. " Siku hiyo Yoshua alifanya agano kwa ajili ya watu, akawaandikia amri na sheria huko Shekemu ."

Kisha kiapo kiko katika 16, 21 na 24. Katika mstari wa 16 watu walijibu, “Hasha! Tusiabudu miungu mingine.” Katika mstari wa 21 watu walimwambia Yoshua, “Tutamtumikia Bwana.” Wanasema katika mstari wa 24, “Tutamtumikia Bwana Mungu wetu.”

Una mashahidi katika mstari wa 22 na 27: “Yoshua akasema, ‘Ninyi ni mashahidi dhidi yenu wenyewe kwamba mmechagua kumtumikia Bwana.’ ‘Naam, sisi ni mashahidi,’ wakajibu.” Na mstari wa 27: “ Tazama!’ akawaambia watu wote. ‘Jiwe hili litakuwa shahidi dhidi yetu. Limesikia maneno yote ambayo Bwana ametuambia. Litakuwa shahidi dhidi yenu msipomtii Mungu wenu.’”

Kuna kipengele kingine cha kimuundo cha agano—hati ya agano katika mstari wa 26: “ Yoshua akayaandika mambo haya katika kitabu cha sheria ya Mungu. Kisha akachukua jiwe kubwa na kulisimamisha huko chini ya mwaloni karibu na mahali patakatifu pa BWANA.”

Kwa hivyo una vipengele hivyo vya msingi. Sio dhana potofu kabisa, lakini maadili ya msingi ya aina hiyo ya mkataba wa Wahiti yaliyoakisiwa katika agano la Sinai yalijitokeza tena hapa katika siku hii ya sherehe huko Shekem, wakati wa mpito kutoka uongozi wa Yoshua hadi enzi mpya. Kumbuka upya agano katika tambarare za Moabkitabu cha Kumbukumbu la Torati, na mpito kutoka uongozi wa Musa hadi uongozi wa Yoshua. Sasa tunafikia mwisho wa maisha ya Yoshua, na tunapitia mpito kutoka kwa Yoshua, kiongozi aliyeteuliwa juu ya watu wa Mungu, hadi wakati ambapo Israelanaka katika nchi na ana wajibu wa kuishi kama watu wa Mungu bila kiongozi wa kitaifa.

Mungu alikuwa mfalme wao, na wajibu wao ulikuwa kufuata masharti ya agano. Hii ilikuwa ni theokrasi. Yahweh alikuwa mfalme. Katika Kitabu cha Waamuzi utagundua kwamba hawafanyi hivyo kweli, na mambo huharibika.

F. Theolojia ya Yoshua - Mtazamo wa Vannoy

"Theolojia ya Yoshua" ni makala niliyoandika kwa ajili ya *Kamusi Mpya ya Kimataifa ya Theolojia na Ufafanuzi wa Agano la Kale*. Sehemu kubwa ya mfululizo huo ina masomo ya maneno, lakini juzuu ya 4 ina insha nyingi kuhusu theolojia ya kila kitabu katika Agano la Kale, pamoja na insha zingine za ziada. Ningependa kusoma baadhi ya makala haya, nikisisitiza mambo machache tu. Nenda kwenye ukurasa wa 813 katika makala hiyo. Kabla ya hapo tulikuwa tukizungumzia kuhusu muundo wa kitabu cha Yoshua, lakini kuanzia ukurasa wa 813 hadi ukurasa wa 814 nadhani unaweza kupata wazo la muundo wa kitabu. Hii imekopwa kutoka kwa mtu anayeitwa Koorevaar ambaye aliandika tasnifu kuhusu muundo wa kitabu cha Yoshua. Angalia jinsi anavyoelezea muundo huo. Nadhani inafaa yaliyomo. Anatoa kichwa cha habari "kilichovuka" kwenye sehemu ya 1:1 hadi 5:12; 'abar kwa Kiebrania inamaanisha "kuvuka." Anazungumzia mipango ya Musa kuhusu maudhui ya muundo wa kitabu. Kwa hivyo mpango wa kwanza wa kimungu ni kuvuka kwa Jordan Yoshua 1:1-9. Kufungwa kwa kwanza ni tohara na Pasaka huko Gilgali. Kwa hivyo katika sehemu hiyo ya kwanza, "Mpango wa kimungu na kufungwa," Yoshua 1:1 hadi 5:12 "imevuka."

Sehemu ya pili, Yoshua 5:13 hadi 12:24, ni *laqah*, "kuchukua au kushambulia," na hiyo ndiyo ushindi. Huu ni mpango wa pili wa Mungu, kukamata Jericho. Na 11:16 hadi 12:24 ni historia ya pili ya ushindi. Sehemu ya tatu, Yoshua 13-21, ni "kugawanya"; Kiebrania hapo ni *halaq*. Unaona kwamba unatoka *laqah* hadi *halaq*. Ni herufi zile zile, kwa mpangilio uliogeuzwa. Una 'abar, "kuvuka"; una *laqah*, "kushambulia"; una *halaq*, "kugawanya" - mpango wa tatu wa Mungu katika kugawanya Canaan hadi kufunga urithi wa Yoshua. Mungu huteua miji ya makimbilio. Sehemu ya nne ni "wanatumikia" - hiyo ni *abad* kwa Kiebrania. Unaona aina ya sambamba na "walivuka," *abar*. Zinafanana; tofauti pekee ni herufi ya mwisho, *daleth* [d] hadi *resh* [r]. Kwa hivyo,

nadhani hiyo inakupa mpangilio mzuri wa kile kinachoendelea katika kitabu. Unavuka, unakubali, unagawanya na unamtumikia Bwana. "Mtumikie Bwana" ni sura hizo mbili za mwisho ambazo tumeziangalia hivi punde.

Kwa hivyo Koorevaar anasema kwamba kusudi la kitheolojia lililofunuliwa kimuundo la kitabu kizima cha Yoshua linapatikana katika sehemu kuu ya tatu. "Msalaba" pamoja na "chukua" ni sawa na "gawanya." Sehemu ya tatu ni maelezo ya mipaka hiyo ya kikabila. Ndani ya sehemu hiyo ya tatu (hiyo ni sehemu ya mgawanyiko), anapata muundo wa kina wa kina. Ukimya ni utafiti wa kuvutia. Mara nyingi unajiuliza ni kiasi gani kinacholetwa kwenye maandishi na ni kiasi gani kilicho ndani ya maandishi yenyewe. Unanza kutazama miundo mbalimbali ya kina ya kina inayofanywa na watu tofauti, na mara nyingi sana kuna kutokubaliana. Inategemea kwanza jinsi unavyofafanua mipaka ya vitengo. Hilo linaweza kujadiliwa katika visa vingi. Lakini kwa vyovyote vile, Koorevaar anaona muundo huu wa kina katika sehemu hiyo ya tatu. Angalia kilicho moyoni mwake. E. 18:1-10 "Hema la Kukutania limechukuliwa kwa Shiloh." Tazama maoni yangu hapo: "Kituo cha jengo hili ni ujenzi wa Hema la Kukutania katika Shiloh. Koorevaar anaona hili kama utimilifu wa ahadi muhimu ya Pentateuki, 'Nitaweka maskani yangu kati yenu wala sitawaacha. Nitatembea kati yenu na kuwa Mungu wenu nanyi mtakuwa watu wangu.' Hii ilikuwa ahadi ya mwisho katika orodha ya baraka zilizotolewa na Musa katika Mambo ya Walawi 26." Sasa Israelinakuja katika nchi na katikati ya sehemu hiyo ya maelezo ya milki za kikabila una eneo la maskani, ambapo Mungu anakuja kukaa katikati ya watu wake. Kwa hivyo hayo ni baadhi ya maoni kuhusu muundo.

G. Mandhari ya Msingi ya Kitheolojia

Katika ukurasa unaofuata, 815, kuna "Mada kuu ya kitheolojia." Unapomtazama Koorevaar na nyenzo zingine unaweza kuona mada kuu za mpango wa kimungu na uwepo wa kimungu. Bwana ndiye anayetoa amri; anachukua hatua. Anaongoza Israelkatika ushindi wake, na yuko katikati yao. Kwa hivyo, mpango wa kimungu na uwepo wa kimungu ni mada kuu. Katikati ya ukurasa, mada ya shujaa wa kimungu pia

inajulikana sana katika Yoshua.

Kitu ambacho tulizungumzia kwenye ukurasa unaofuata ni ardhi kama zawadi ya urithi. Tazama aya ya mwisho kwenye ukurasa wa 816: “Wanasema kwamba nchi ilikuwa zawadi au urithi, na kusema kwamba Yahweh alikuwa shujaa wa kimungu ambaye angepigania Israel katika vita vyao vya ushindi haimaanishi kwamba Israel hawakuwa na jukumu katika ushindi huu. Israel juhudi za kibinadamu hazijatengwa na mpango wa kimungu. Badala yake, hutumiwa na Yahweh kutimiza makusudi yake inapotekelezwa kwa kufuata maelekezo ya kimungu.”

Maoni kuhusu Herem na Eskatologia Inayotarajiwa

Hapa nataka kutoa maoni kuhusu wazo hili la *herem*. Hili ni jambo ambalo limewasumbua wasomaji wengi wa kitabu cha Yoshua. Walipoamriwa Israel kumiliki milki ya shetani land of Canaan, pia waliamriwa kuwaangamiza wakazi wake. Mazoea ya *herem*, kutoa vitu kwa Yahweh kwa kuviangamiza kabisa, yameonwa na baadhi kama yasiyo ya Kikristo. Hilo ndilo neno ambalo John Bright anatumia. Maana ya tathmini hii ni kwamba Israel matumizi ya *herem* ni ya kutiliwa shaka kwa kuzingatia ufunuo zaidi wa kibiblia, hasa katika Agano Jipya. Kwa baadhi ya watu imemaanisha hata kwamba dhana ya Mungu ya Agano la Kale ni duni kuliko dhana ya Mungu ya Agano Jipya.

Hata hivyo, ikumbukwe (nadhani hili ni muhimu sana unapoliangalia swali hili), kwamba Mwanzo 15:16 inapendekeza kwamba wakati wa ushindi utakapofika, Israel ungekuwa chombo cha Mungu cha hukumu ya kimungu kwa Wakanaani kwa dhambi zao. Mwanzo 15:16 ni maelezo ya ahadi ya Bwana kwa Ibrahimu kwamba angewapa wazao wake nchi ya Kanaani, lakini kwanza walikuwa wakienda Misri kwa miaka 400 na wangetoka tena. Mwanzo 15:16 inaelezea kwa nini: "Uovu wa Waamori haujatimia bado." Uovu wa Waamori ulipotimia, Mungu angewaletea hukumu Waamori hao. Chombo cha hukumu ya Mungu kwa Waamori na Wakanaani kilikuwa Israel wakati wa ushindi. Wakanaani walikuwa wameichafua nchi kwa mazoea yao maovu kiasi kwamba nchi ingewatapika wakazi wake. Kwa hivyo Israel uharibifu wa Wakanaani si mfano wa uchokozi wa chini ya Ukristo dhidi ya wakazi wasio na hatia wa Canaan.

Badala yake, inapaswa kuonekana kama utoaji wa hukumu ya kimungu kwa watu waovu waliozama katika dhambi. Israelni chombo cha hukumu hiyo ya kimungu. Ni mpango wa kimungu katika ushindi unaoinua *hapa* kutoka katika ulimwengu wa vita vingine vyote vikali vya ubinafsi wa asili. Hiyo sivyo ilivyokuwa. Inaiweka katika nafasi ya kipekee ya kuonyesha mapema hatima ya mwisho ya watu wote wanaomkataa Mungu, ambaye ni Bwana wa dunia yote. Hili ndilo linalotofautisha Israeluharibifu wa Wakanaani na vita vingine vyote vinavyoitwa "vita vitakatifu."

Sasa aya inayofuata inasema kitu kuhusu vita vitakatifu. Neno hilo limerudi kuwa maarufu leo. Jihadi inatuzunguka katika habari. IsraelHaikuwa ikifanya "vita vitakatifu." "Vita vitakatifu" si neno la kibiblia. Ukiona "vita vitakatifu" kupitia aya hiyo, napenda maoni, "Inapaswa kujulikana kwamba neno 'vita vitakatifu' halitumiki popote katika Agano la Kale kuelezea ushindi. Neno linalofaa zaidi ni 'vita vya Yahweh,' Hesabu 21:14, 1 Samweli 18:70, 25:28, ambapo lugha hiyo inatumika." Hii ilikuwa vita vya Yahweh. Ukweli wa ufunuo wa kimungu na hukumu ya kimungu juu ya dhambi unaonyeshwa katika masimulizi ya Israelushindi wa Canaan, ambao ulifanywa kwa mpango wa kimungu na kufanywa kwa uwepo wa kimungu. Ni mada inayopitia kitabu kizima. Ni mada ambayo Agano la Kale na Agano Jipya zinaona hatimaye kufikia kilele katika Siku ya Bwana ya mwisho wa dunia. Manabii wana mengi ya kusema kuhusu hilo. Mungu atakuja na kuwaangamiza adui zake na wale ambao hawakumwamini na kutembea katika njia zake.

Mtazamo huu unaonyesha kwamba ushindi wa Canaanhaupaswi kutazamwa kama mfano wa mageuzi yaliyokamatwa katika nyanja ya maadili, bali kama mfano wa eskatolojia inayotarajiwa. Maneno hayo "mageuzi yaliyokamatwa katika nyanja ya maadili" na "eskatolojia inayotarajiwa" ni maneno muhimu sana. Nadhani aina hiyo ya muhtasari. Usiangalie hapa *kama* kitu ambacho kimaadili kiko katika aina fulani ya kiwango cha kutisha, huku Maandiko ya kweli yakipanda hadi kiwango kipya katika Agano Jipya. Angalia katika kitabu cha Yoshua na uharibifu wa Bwana wa Wakanaani kama eskatolojia inayotarajiwa—hiyo ni Siku ya Bwana katika umbo la proleptic. Nataka tu utambue kwamba katika umbo kamili zaidi, ina maana yake kamili katika Kristo.

Agano Jipya linazungumzia hilo, Yesu anazungumzia hilo, na kitabu cha Ufunuo kinazungumzia hilo. Agano Jipya halina dhana za aina hizi. Nadhani nyuma ya yote hayo kuna wazo kwamba Mungu ameumba jamii ya wanadamu na ulimwengu unaokaliwa na wanadamu kwa njia inayoakisi mpangilio wa maadili wa Ulimwengu. Mungu atahukumu uovu. Anachukulia uovu kwa uzito sana. Hatimaye hakuna njia ya kuepuka hukumu, na Wakanaani walipitia hilo. Hatimaye wale wote wanaompinga Mungu watapitia hilo.

Katika wakati huu, au katika wakati ambapo watu wa Mungu hupanga mambo tofauti kisiasa lakini ambapo hukumu ya Mungu katika kipindi hiki ilimjia Kristo mwenyewe, sasa una uvumilivu na neema ya Mungu inayowafikia watu ili wamkubali. Lakini upande mwingine wa hilo ni kwamba si kila mtu atakayepitia hukumu ambayo Wakanaani walipata.

Imechapishwa na Andre Santos
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Elizabeth Fisher
Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt